

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การปฏิบัติตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูผู้สอนโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 4 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิด ทฤษฎี หลักการตลอดจนงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อนำมา เป็นพื้นฐานความคิดนำไปสู่กรอบการวิจัย และเป็นข้อมูลในการทำวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

1. มาตรฐานคุณภาพการศึกษา

1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

1.2 การประกันคุณภาพการศึกษา

2. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

2.1 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 12 มาตรฐาน

2.2 เกณฑ์มาตรฐานแห่งชาติ

2.3 จรรยาบรรณครู พ.ศ. 2539

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยภายในประเทศ

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. มาตรฐานคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานคุณภาพการศึกษา คือ ข้อกำหนดที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ องค์ประกอบต่าง ๆ ทางการศึกษา 3 ด้าน (สมศักดิ์ สันธุระเวชย์. 2542 : 164) ได้แก่

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิต หมายถึง คุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของ ผู้เรียนที่เป็นผลผลิตของหลักสูตร

2. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คุณภาพของคน อุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ เทคโนโลยี จำเป็นต้องมีต้องใช้ เพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ

3. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึง คุณภาพของระบบ วิธีการ เทคโนโลยีเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพ

การบริหารคุณภาพ คือ การปรับปรุงคุณภาพของผู้เรียนด้วยการให้บุคลากรทุกระดับ และทุกคนในโรงเรียน มีส่วนร่วมในการปรับปรุง ในการทำงานที่จะจัดการให้ประสบความสำเร็จ สูงสุด ปรับปรุงกำหนดมาตรฐาน กำหนดขั้นตอนการทำงานร่วมกับคู่มือการปฏิบัติงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ มีความร่วมมือที่ดี และประเมินงานที่เข้มแข็งทั้งองค์กร จัดหา และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ ขอมรับและแสวงหาวิธีการจัดการเพื่อความมีประสิทธิภาพสูงสุด (สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. 2542 : 183-188)

การควบคุมคุณภาพ เป็นกระบวนการจัดการที่สถานศึกษาควรจะนำมาใช้ในการบริหารคุณภาพ คือการควบคุมคุณภาพโดยใช้วงจรเดมมิง ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ทุกระดับการบริหารและการปฏิบัติงาน PDCA ย่อมาจาก Plan-Do-Check-Action ซึ่งมีความหมายว่า การวางแผน-ปฏิบัติ-ตรวจสอบ-ปรับปรุง ต้องดำเนินการอย่างมีวินัย ให้ครบวงจร หมุนเวียน พัฒนาไป ไม่มีหยุดหย่อน เป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพเพื่อให้เกิดการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ ดังนั้นการปฏิบัติงานที่ประสบความสำเร็จ มีคุณภาพต้องได้รับความร่วมมือมือกับทุกคนในองค์กรนั้น ๆ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 วงจรควบคุมคุณภาพ PDCA มีภารกิจหลัก 4 ขั้นตอน ดังนี้
 Rajabhat Mahasarakham University

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan-P)

ขั้นที่ 2 การปฏิบัติงานตามแผน (Do-D)

ขั้นที่ 3 การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน (Check-C)

ขั้นที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Action -A)

ประโยชน์ของการกำหนดมาตรฐานการจัดการศึกษา (กรมสามัญศึกษา . 2540 : 55) มีแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนที่ชัดเจน และมีแนวดำเนินการในการควบคุมคุณภาพ กระบวนการทำงานที่เป็นมาตรฐาน ดังนี้

1. มีแนวทางในการจัดปัจจัยความพร้อมด้านต่าง ๆ ของสถานศึกษา
2. มีเป้าหมายความร่ำแรงขั้นต่ำที่ปฏิบัติได้
3. มีความสะดวกในการกำกับติดตาม ตรวจสอบ และประเมิน
4. เกิดการประกันคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานการศึกษา มีการกำหนดตัวบ่งชี้ไว้ เพื่อให้เห็นเป้าหมายความสำเร็จและความสามารถกำกับติดตาม ตรวจสอบได้อย่างเป็นรูปธรรม (กรมสามัญศึกษา. 2540 : 56-60) ดังนี้

1. มาตรฐานด้านปัจจัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 1.1 ผู้เรียนมีความพร้อมและวุฒิภาวะที่จะเรียนเหมาะสมกับวัย
- 1.2 มีครูเพียงพอในการจัดการเรียนการสอน
- 1.3 ครูมีลักษณะตามเกณฑ์
- 1.4 ผู้บริหารสถานศึกษามีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะในการบริหารสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.5 มีงบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน

2. มาตรฐานด้านกระบวนการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 2.1 สถานศึกษาบริหารงานและจัดการด้านวิชาการ บุคลากร ธุรการ การเงิน ตังคณ นักเรียน อาคารสถานที่และสัมพันธ์กับชุมชนอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
- 2.2 สถานศึกษาจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตรอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ
- 2.3 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและบริการที่ส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาการของผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ

3. มาตรฐานด้านผลผลิตการศึกษาขั้นพื้นฐาน

- 3.1 ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน มีความสามารถและทักษะเชิงกระบวนการในการดำรงชีวิต
- 3.2 ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทำงาน และมีความสามารถในการจัดการ
- 3.3 ผู้เรียนมีเจตคติ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์
- 3.4 ผู้เรียนมีสุขภาพ พลานามัยและบุคลิกภาพที่ดี
- 3.5 ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุขและร่วมพัฒนาสังคม

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาจึงเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการดำเนินงานให้ไปสู่ความสำเร็จเพื่อทำให้ทราบถึงทิศทางการพัฒนาหน่วยงานนั้น ๆ และสามารถกำกับ ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

- 1.1 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545

ในการส่งเสริมและพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 หมวด 7 กล่าวว่า (เรียงชัย จงพิพัฒน์สุข. 2546 : 84)

มาตรา 52 ให้กระทรวงส่งเสริมให้มีระบบ กระบวนการผลิตครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง โดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาให้มีความพร้อมและมีความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง

รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเพียงพอ

มาตรา 53 ให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้บริหารการศึกษา มีฐานะเป็นองค์กรอิสระภายใต้การบริหารของสภาวิชาชีพ ในกำกับของกระทรวง มีอำนาจหน้าที่กำหนดมาตรฐานวิชาชีพ ออกและเพิกถอนใบอนุญาตวิชาชีพ กำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ รวมทั้งการพัฒนาวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้บริหารการศึกษาให้ครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรอื่นทั้งของรัฐและเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามที่กฎหมายกำหนด การจัดให้มีองค์กรวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และบุคลากรทางการศึกษาอื่น คุณสมบัติ หลักเกณฑ์และวิธีการในการออกและเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพให้เป็นไปตามกฎหมายกำหนด

จะเห็นได้ว่าในการส่งเสริมและพัฒนาครูให้เป็นครูมืออาชีพ ผู้บริหารมืออาชีพนั้นจะต้องมีมาตรฐานที่มีคุณภาพ จรรยาบรรณของวิชาชีพเหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง ครูจำเป็นต้องใช้กลวิธีในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสติปัญญา ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมประสบการณ์ให้ตนเองอยู่เสมอ

1.2 การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการที่ยกมาตรฐานของสิ่งที่จะประกันให้เข้าสู่มาตรฐานคุณภาพเมื่อสิ่งนั้นยังไม่เข้ามาตรฐาน หรือยกระดับของมาตรฐานคุณภาพให้สูงขึ้น (กรมสามัญศึกษา. 2540 : 61-65)

การประกันคุณภาพการศึกษา จึงเป็นมาตรการที่ให้ความเชื่อมั่นว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน ผู้จบการศึกษามีคุณสมบัติตามความคาดหวังของหลักสูตรสถานศึกษา มีกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ในการประกันคุณภาพการศึกษา

1. เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานกลาง
2. เพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของแต่ละโรงเรียนไปสู่มาตรฐาน
3. เพื่อกระจายอำนาจให้ท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

หลักการดำเนินการสู่การประกันคุณภาพการศึกษา

1. พัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไป
2. สร้างแรงจูงใจ
3. ช่วยเหลือสนับสนุน
4. ประคับประคองให้ตระหนักถึงความสำคัญอย่างต่อเนื่อง

วิธีการดำเนินการสู่การประกันคุณภาพการศึกษา

1. พัฒนาบุคลากร โดย สร้างจิตสำนึกให้รักการทำงาน เห็นคุณค่าของงาน มีวิสัยทัศน์ในการทำงาน ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ
2. พัฒนาการทำงาน โดย การบริหารใช้ระบบคุณภาพ ทำงานเป็นทีม ทำงานเป็นมาตรฐาน มีการประเมินตนเอง
3. การประเมินโรงเรียน โดย การกำหนดปฏิบัติกำหนดการประเมินเป็นระยะ มีการประเมินรายงานผลการปฏิบัติงาน
4. มีมาตรการสร้างแรงจูงใจ

การดำเนินการของสถานศึกษา

1. กำหนดโครงสร้างการบริหาร โดย จัดทำพรรณนางาน กำหนดนโยบายคุณภาพ มอบหมายงานที่รับผิดชอบ
2. จัดทำเอกสารควบคุมมาตรฐานการทำงาน โดย มีคู่มือคุณภาพ คู่มือขั้นตอนการดำเนินงาน คู่มือปฏิบัติงานตามมาตรฐาน
3. ควบคุมคุณภาพในกระบวนการต่าง ๆ

4. ติดตามคุณภาพ โดยคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเองทุกภาคเรียนปีการศึกษา คุณภาพภายนอกโดยบุคคลภายนอกทุก 5 ปีการศึกษา
5. ฝึกอบรมบุคลากรทุกระดับ โดยให้ตระหนักถึงเรื่องการทำงานอย่างมีคุณภาพ รู้ถึงนโยบายคุณภาพ รู้ถึงความรับผิดชอบในงานของตนเอง

จะเห็นได้ว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการที่ตรวจสอบด้านผู้เรียน ด้านกระบวนการ และด้านปัจจัยเพื่อยืนยันชั้นผลการดำเนินงานของหน่วยงานและพัฒนาการจัดการศึกษาให้เป็นไปอย่างมีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษา

2. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู

2.1 เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู 12 มาตรฐาน

เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู หมายถึง เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่คุรุสภากำหนด เกณฑ์มาตรฐานของการปฏิบัติตนและปฏิบัติหน้าที่ครู (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544 : 30-57) ดังนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Rajabhat Mahasarakham University

มาตรฐานที่ 1 การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการ พัฒนาวิชาชีพครู หมายถึง การศึกษาค้นคว้าเพื่อพัฒนาตนเอง การเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และการเข้าร่วมกิจกรรมที่องค์กรหรือหน่วยงานหรือสมาคมจัดขึ้น เช่น การประชุม การอบรม การสัมมนาและการประชุมเชิงปฏิบัติการ ทั้งนี้ต้องมีผลงานหรือรายงานที่ปรากฏชัดเจน

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 แสวงหาความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครูอยู่เสมอ โดยพิจารณาจาก

1. การศึกษาเอกสาร คำรา และสื่อต่างๆ
2. เข้าร่วมประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาชีพครู

ระดับ 2 มีบทบาทในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

1. การเป็นสมาชิกและการเข้าร่วมกิจกรรมขององค์กร สมาคม ชมรม ที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากทางราชการจัดตั้ง
2. การเป็นผู้ดำเนินการหรือมีส่วนร่วมในการดำเนินการกิจกรรมขององค์กรวิชาชีพครู

3. การเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการ

ระดับ 3 เป็นผู้นำในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

1. เป็นกรรมการ อนุกรรมการหรือคณะทำงานขององค์การสมาคม ชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู นอกเหนือจากทางราชการจัดตั้ง
2. เป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนา หรือชมรมที่ส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครู
3. เป็นจัดทำเอกสารและเสนอรายงานทางวิชาการในการประชุม อบรม สัมมนา
4. มีผลงานทางวิชาการออกเผยแพร่อยู่เสมอ

มาตรฐานที่ 2 การตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน หมายถึง การเลือกอย่างชาญฉลาดด้วยความรักและหวังดีต่อผู้เรียน ดังนั้นในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ ครูต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่จะเกิดแก่ผู้เรียนเป็นหลัก

ระดับคุณภาพ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 Rajabhat Mahasarakham University
 ระดับ 1 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียน เฉพาะในด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยพิจารณาจาก

1. เป็นจัดกิจกรรมในชั้นเรียนที่พัฒนาความสามารถของผู้เรียนได้จริง
2. เป็นกิจกรรมสร้างนิสัยในการลงมือปฏิบัติแก่ผู้เรียน
3. เป็นกิจกรรมสร้างคุณธรรมที่มีผลให้ ผู้เรียนปฏิบัติตาม

ระดับ 2 ตัดสินใจปฏิบัติกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนทั้งในด้านการเรียนการสอนในชั้นเรียน รวมไปถึงกิจกรรมเสริมความรู้และกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยพิจารณาจาก

1. เลือกปฏิบัติกิจกรรมเสริมลำดับความสำคัญก่อนหลัง โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมที่มีผลต่อเด็ก โดยตรง มากกว่ากิจกรรมที่มีผลต่อเด็ก โดยอ้อม

ระดับ 3 ตัดสินใจปฏิบัติงานทุกด้านในหน้าที่ครูให้สอดคล้องสัมพันธ์กัน และส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาผู้เรียนทุกด้าน โดยพิจารณาจาก

1. จัดกิจกรรมทุกอย่างมีความสัมพันธ์กับการพัฒนาของ ผู้เรียน
2. กิจกรรมและงานต่างๆ ในหน้าที่ครูส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนทุกด้าน

3. จัดกิจกรรมที่แสดงถึงความสัมพันธ์ในการพัฒนาความสามารถของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและส่งผลถึงตัวผู้เรียนอย่างชัดเจน

มาตรฐานที่ 3 การมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ หมายถึง การใช้ความพยายามอย่างเต็มความสามารถของครูที่จะให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ให้มากที่สุดตามความถนัด ความสนใจ ความต้องการ โดยวิเคราะห์ วินิจฉัยปัญหาความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน ปรับเปลี่ยนวิธีการสอนที่จะให้ได้ผลดีกว่าเดิม รวมทั้งการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนอย่างเป็นระบบ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยพิจารณาจาก

1. ตรวจสอบข้อบกพร่องของผู้เรียนโดยใช้เนื้อหาวิชาเป็นหลัก
2. การสอนซ่อมเสริมตามข้อบกพร่องของผู้เรียน

ระดับ 2 มีการแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นกว่าเดิม โดยพิจารณาจาก

1. การตรวจสอบข้อบกพร่องของผู้เรียน โดยใช้พัฒนาการของผู้เรียนด้านต่าง ๆ เป็นหลัก
2. จัดกิจกรรมเสริมความสามารถของผู้เรียน โดยการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนด้านที่บกพร่องอย่างเหมาะสม

ระดับ 3 พัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้สูงขึ้นเต็มขีดความสามารถของแต่ละคนอย่างเป็นระบบ โดยพิจารณาจาก

1. วิเคราะห์จุดเด่น จุดด้อยของผู้เรียนเป็นรายบุคคลคนเป็นรายสมรรถภาพ
2. จัดกิจกรรมส่งเสริมความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสม และเต็มศักยภาพ ตามลำดับขั้นการพัฒนา
3. ตอบสนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเป็นรายบุคคลโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้หลายรูปแบบ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐานที่ 4 การพัฒนาแผนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้เกิดผลจริง หมายถึง การเลือกใช้ปรับปรุงหรือสร้างแผนการสอน บันทึกการสอน หรือเตรียมการสอนในลักษณะอื่น ๆ ที่สามารถไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เลือกใช้แผนการสอนที่มีอยู่ได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาจาก

1. แผนการสอนที่ใช้มีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน
2. มีการใช้แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. แผนการสอนที่ใช้เน้นกิจกรรมการปฏิบัติตามกระบวนการแสวงหา

ความรู้ และสร้างองค์ความรู้

ระดับ 2 ปรับปรุงแผนการสอนที่มีอยู่ให้สอดคล้องกับข้อจำกัดของผู้เรียน ครู และสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก

1. แผนการสอนที่ปรับปรุงมีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วนสัมพันธ์กัน
2. แผนการสอนที่ปรับปรุงเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ผู้เรียนปฏิบัติจริง

มากขึ้น

3. แผนการสอนที่ปรับปรุงสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียนและข้อ

จำกัดของสถานศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ระดับ 3 สร้างและพัฒนาแผนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง โดยพิจารณาจาก

Rajabhat Mahasarakham University

1. แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบต่าง ๆ ครบถ้วน

สัมพันธ์กัน

2. แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติและค้นหาคำตอบด้วยตนเอง

3. แผนการสอนที่สร้างและพัฒนาขึ้นสอดคล้องกับความสามารถของผู้เรียน

และข้อจำกัดของสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 5 การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพอยู่เสมอ หมายถึง การประดิษฐ์คิดค้น เลือกใช้ ปรับปรุงเครื่องมืออุปกรณ์ เอกสารสิ่งพิมพ์ เทคนิควิธีการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ของการเรียนรู้

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เลือกใช้สื่อการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณา

จาก

1. ความสัมพันธ์ของสื่อการเรียนการสอนกับองค์ประกอบของการสอน คือ ผู้เรียน กิจกรรมการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้

ระดับ 2 ใช้สื่อการเรียนการสอนประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนได้เหมาะสมและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก

1. ความเหมาะสมของสื่อกับผู้เรียน กิจกรรม และจุดประสงค์การเรียนรู้
2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้สื่อ และการบำรุงรักษาสื่อ
3. สื่อมีความหลากหลาย ตอบสนองความแตกต่างของผู้เรียน เน้นการลงมือปฏิบัติของผู้เรียน
4. ผู้เรียนได้ใช้สื่อการเรียนการสอน ตามความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและการตัดสินใจของตนเอง

ระดับ 3 คิดค้น ผลิต และปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน ที่มีผลต่อการเรียนรู้ และให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยพิจารณาจาก ภูมิศาสตรคาม

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการคิดค้น ผลิตและใช้สื่อการเรียนการสอน
2. สื่อการเรียนการสอนได้มาจากวัสดุในท้องถิ่น
3. ประเมินผลการใช้สื่อและปรับปรุงให้เหมาะสมยิ่งขึ้น
4. เผยแพร่ผลการใช้สื่อการเรียนการสอนที่ใช้ได้ผลแล้ว

มาตรฐานที่ 6 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผลถาวรที่เกิดแก่ผู้เรียน หมายถึง การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการแสวงหาความรู้ ตามสภาพความแตกต่างของบุคคลด้วยการปฏิบัติจริง และสรุปความรู้ทั้งหลายได้ด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่านิยมและนิสัยในการปฏิบัติ จนเป็นบุคลิกภาพถาวรติดตัวผู้เรียนตลอดไป

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดเนื้อหาเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก

1. ผู้สอนเป็นผู้บอกความรู้
2. ผู้เรียนปฏิบัติตามแบบ หรือทำตามตัวอย่าง
3. ผู้เรียนทำตามข้อกำหนด หรือคำสั่ง

ระดับ 2 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดความคิดรวบยอดเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก

1. ผู้สอนเป็นผู้ช่วยเหลือแนะนำให้ผู้เรียนลงมือทำงานตามกระบวนการสร้างความคิดรวบยอด
2. ผู้เรียนค้นหาความรู้และสรุปความคิดรวบยอดได้เองตามคำแนะนำต่าง ๆ

ระดับ 3 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดกระบวนการ และการสร้างนิสัยเป็นหลัก โดยพิจารณาจาก

1. ผู้สอนเป็นผู้กระตุ้นให้ผู้เรียนค้นหาความรู้ และพัฒนาความรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยการใช้สถานการณ์ต่าง ๆ อย่างหลากหลาย
2. ผู้เรียนเลือก และปฏิบัติงานตามศักยภาพ
3. ให้ผู้เรียนได้ประเมินตนเอง และปรับปรุงตนเอง
4. การเรียนการสอนมุ่งเน้นการสร้างนิสัยการปฏิบัติงานเป็นบุคลิกภาพาวรติดตัวผู้เรียนไป

มาตรฐานที่ 7 การรายงานผลการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนได้ อย่างมีระบบ หมายถึง การรายงานผลการพัฒนาผู้เรียนที่เกิดจากการปฏิบัติการเรียนการสอนให้ครอบคลุมสาเหตุ ปัจจัยและการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง โดยครูเสนอรายงานการปฏิบัติในหน้าที่

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนในภาพรวม ของกลุ่มผู้เรียน หรือห้องเรียนที่รับผิดชอบ โดยพิจารณาจาก

1. ข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการและกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาที่เป็นภาพรวมกลุ่มใหญ่หรือผู้เรียนทั้งห้อง
2. ใช้เทคนิควิธีการนวัตกรรมในการนำเสนอการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน แบบเดียวกันทั้งห้อง
3. การรายงานผลการใช้เทคนิควิธีการ หรือนวัตกรรมเป็นภาพของการพัฒนาผู้เรียนทั้งห้อง

4. ข้อเสนอแนะใหม่ ๆ เป็นการเสนอในการปฏิบัติต่อนักเรียนเหมือนกันทั้งห้อง

ระดับ 2 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนจำแนกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ของห้องเรียนที่รับผิดชอบ โดยพิจารณาจาก

1. ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการและเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นกลุ่มเก่ง กลุ่มปานกลาง กลุ่มอ่อน หรือกลุ่มเฉพาะอย่างอื่น ๆ

2. เทคนิควิธีและนวัตกรรมที่นำเสนอในการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องต่อสภาพของผู้เรียนรายกลุ่ม

3. รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรม แสดงผลการพัฒนาผู้เรียนรายกลุ่ม

4. ข้อเสนอในการพัฒนาผู้เรียนสอดคล้องต่อการพัฒนาในแต่ละระดับผู้เรียน

ระดับ 3 เป็นรายงานการพัฒนาคุณภาพที่แสดงถึงการพัฒนาผู้เรียนจำแนกเป็นรายบุคคล โดยพิจารณาจาก

1. ข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการและเป้าหมายการพัฒนาผู้เรียนที่จำแนกเป็นรายบุคคล

2. เทคนิควิธีการสอนและนวัตกรรมที่นำเสนอในการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องต่อสภาพความแตกต่าง ความสนใจและความต้องการของผู้เรียนรายบุคคล

3. รายงานผลการใช้เทคนิควิธีการหรือนวัตกรรม แสดงถึงพัฒนาการของผู้เรียนรายบุคคล

4. ข้อเสนอแนะในการพัฒนาผู้เรียนรายบุคคล

มาตรฐานที่ 8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน หมายถึง การแสดงออก การประพฤติและปฏิบัติในด้านบุคลิกภาพทั่วไป การแต่งกาย กิริยา วาจาและจริยธรรมที่เหมาะสมกับความเป็นครูอย่างสม่ำเสมอ ที่ทำให้ผู้เรียนเลื่อมใสศรัทธาและถือเป็นแบบอย่าง

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาจาก

1. การแต่งกายสุภาพเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ

2. การใช้วาจาสุภาพ
3. มีความประพฤติเรียบร้อย
4. มีความเมตตากรุณาต่อผู้เรียน
5. รับผิดชอบปฏิบัติงานอย่างขยันขันแข็ง

ระดับ 2 ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีอย่างสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำและแก้ไขข้อบกพร่องในลักษณะสร้างสรรค์ ตลอดจนสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน โดยพิจารณาจาก

1. ให้คำแนะนำ
2. การเชิญชวนให้ปฏิบัติ
3. การแก้ไขข้อบกพร่อง
4. การสอดแทรกในกระบวนการเรียนการสอน

ระดับ 3 ปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีจนผู้เรียนเกิดศรัทธาและปฏิบัติตามแบบอย่างที่ดีจนกลายเป็นปกตินิสัย โดยพิจารณาจาก

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมของครูในสถานศึกษา
2. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนตัดสินใจเลือกพฤติกรรมของตนเอง
3. เสริมแรงทางบวกแก่ผู้เรียน
4. เผยแพร่วิธีการที่ถูกต้องในการสร้างคุณธรรม

มาตรฐานที่ 9 การร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ หมายถึง การตระหนักถึงความสำคัญรับฟังความคิดเห็น ขอมรับในความรู้ความสามารถ ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของเพื่อนร่วมงานด้วยความเต็มใจ เพื่อให้เป้าหมายของสถานศึกษาและร่วมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำนั้น

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนบรรลุวัตถุประสงค์ของงาน โดยพิจารณาจาก

1. ความเข้าใจงาน
2. ความสำเร็จของงาน
3. ความเต็มใจรับผลกระทบของงาน

ระดับ 2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานในสถานศึกษาตามความรู้ความสามารถและความถนัดให้บรรลุเป้าหมายของสถานศึกษา โดยพิจารณาจาก

1. การเข้าร่วมวางแผนและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน
2. การปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์โดยยึดประโยชน์ของส่วนรวม
3. ความพึงพอใจในบทบาทของตน ที่ช่วยให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย
4. ผลงานของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย

ระดับ 3 มุ่งมั่นพัฒนางานและสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ จนเป็นนิสัย โดยพิจารณาจาก

1. การเป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาตามเป้าหมายอย่างครอบคลุมและสัมพันธ์กับงานอื่นที่เกี่ยวข้อง
2. เป็นผู้นำในการพัฒนางานอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบ
3. ช่วยเหลือและพัฒนาผู้ร่วมงาน
4. การประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่มแล้วนำมาปรับปรุง

พัฒนางาน

มาตรฐานที่ 10 การร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ในชุมชน หมายถึง การตระหนักในความสำคัญ รับฟังความคิดเห็น ยอมรับในความรู้ความสามารถของบุคคลอื่นในชุมชน และร่วมมือปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนางานของสถานศึกษา ให้ชุมชนและสถานศึกษามีการยอมรับซึ่งกันและกันและปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจ

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 ปฏิบัติงานทางการศึกษาเกี่ยวกับชุมชนตามที่ได้รับมอบหมายได้ครบถ้วนบรรลุวัตถุประสงค์ของงาน โดยพิจารณาจาก

1. มีความรู้ความเข้าใจในงานที่ได้รับมอบหมาย

2. ความสำเร็จของงานและประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน

3. ความเต็มใจรับผลกระทบจากการปฏิบัติงาน

ระดับ 2 อาสาเข้าร่วมปฏิบัติงานทางการศึกษา ที่เกี่ยวกับชุมชนตามความรู้ความสามารถหรือความถนัด โดยพิจารณาจาก

1. การเข้าร่วมวางแผนและแบ่งงานกันทำ

2. ปฏิบัติงานอย่างสร้างสรรค์โดยยึดถือประโยชน์ส่วนร่วม

3. ความพึงพอใจในระหว่างการทำงาน

4. ความพึงพอใจในบทบาทของตน ที่ช่วยเหลือให้ผลงานบรรลุเป้าหมาย

ระดับ 3 มุ่งมั่นพัฒนางานการศึกษาเพื่อชุมชนและร่วมมือกันพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาชุมชนอย่างเป็นระบบ เป็นนิสัย โดยพิจารณาจาก

1. เป็นผู้นำในการวางแผนพัฒนาชุมชนที่ครอบคลุมและสัมพันธ์กับงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2. เป็นผู้นำในการพัฒนางาน ทำให้งานมีประสิทธิภาพเป็นระบบ

3. ช่วยเหลือและพัฒนาผู้ร่วมงาน

4. การประเมินผลการปฏิบัติงานของตนเองและกลุ่มแล้วนำมาปรับปรุงพัฒนา

มาตรฐานที่ 11 การแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา หมายถึง การค้นหา สังกัด จดจำและรวบรวมข้อมูลข่าวสารตามสถานการณ์ของสังคมทุกด้าน โดยเฉพาะ สารสนเทศเกี่ยวกับวิชาชีพครู สามารถวิเคราะห์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล และใช้ข้อมูลประกอบการแก้ปัญหาพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และพัฒนาสังคมได้อย่างเหมาะสม

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 สามารถแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับสภาพทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ระดับโลก โดยพิจารณาจาก

1. การมีข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบัน

2. มีการแสวงหาข้อมูลข่าวสารและนำมาใช้ในการจัดการเรียน การสอน

ระดับ 2 สามารถรวบรวมข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น และนำมาใช้ในการปรับปรุง การเรียนการสอนได้ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับเทคโนโลยี เทคนิค วิธีการ นวัตกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและวิชาชีพครู โดยพิจารณาจาก

1. มีการวิเคราะห์ข้อมูลและนำมาใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน
2. มีการจัดข้อมูลข่าวสารเป็นระบบสารสนเทศสามารถนำมาใช้จัดกิจกรรม การเรียนการสอน

ระดับ 3 สามารถจัดระบบข้อมูลข่าวสารนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนได้เป็นปกตินิสัย โดยพิจารณาจาก

1. มีการจัดข้อมูลข่าวสารเป็นระบบสามารถให้บริการแก่ผู้อื่นได้
2. มีการพัฒนาการให้บริการข้อมูลข่าวสาร อย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐานที่ 12 สร้าง โอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกสถานการณ์ หมายถึง การสร้าง กิจกรรมการเรียนรู้โดยการนำเอาปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการ เรียนและการจัดกิจกรรมอื่น ๆ ในโรงเรียนมากำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การ พัฒนาของผู้เรียนถาวร

ระดับคุณภาพ

ระดับ 1 การพัฒนาหรือแก้ปัญหาและวิกฤติต่าง ๆ มีลักษณะเดียว โดยพิจารณา จาก

1. การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาแบบตรงตัว ใช้ตัวแปรตัวเดียว ลักษณะเดียว มี สูตรตายตัว
2. กำหนดกิจกรรมในการพัฒนาผู้เรียน การแก้ปัญหา มีทางเลือก ทางเดียว ไม่ คำนึงถึงองค์ประกอบอื่น ๆ

ระดับ 2 การพัฒนาหรือการแก้ปัญหาใช้องค์ประกอบรอบด้าน โดยพิจารณา จาก

1. นำองค์ประกอบรอบด้านมาช่วยในการพัฒนาหรือแก้ปัญหา สร้าง ทางเลือก หลาย ๆ ทางเลือก
2. สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนเพื่อจัดการปัญหาเดิมที่จะเกิดขึ้นในภาย หน้า
3. ใช้แนวทางในการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นมากกว่าการแก้ไข

ระดับ 3 สร้างกิจกรรมการเรียนรู้จากปัญหาหรือความจำเป็นในการพัฒนาได้
อย่างต่อเนื่อง โดยพิจารณาจาก

1. มีการนำเสนอองค์ประกอบตัวแปรที่เกี่ยวข้องทั้งระบบ
2. ผู้เรียนรู้จักผลกระทบของการกระทำตน ประเมินการแสดงของตนเองว่ามี
ผลดี มีจริยธรรม มีคุณธรรม
3. ผู้เรียนสร้างแนวทางในการพัฒนาตนเอง เพื่อป้องกันปัญหาและวิกฤติที่จะ
เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างถาวร

2.2 เกณฑ์มาตรฐานครูแห่งชาติ

เกณฑ์มาตรฐานครูแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 :
14-17) มี 3 ด้าน ดังนี้

2.2.1 การจัดกระบวนการเรียนการสอนของครู แบ่งได้ดังนี้

1) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามแนวพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรเป็นอย่างดี ใช้วิธี
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นทักษะกระบวนการให้ผู้เรียน
ลงมือปฏิบัติจริง เน้นกระบวนการคิดและการแก้ปัญหาที่หลากหลาย กระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้
เรียนใฝ่เรียนรู้ แสวงหาองค์ความรู้ด้วยตนเอง มองเห็นความแตกต่างของผู้เรียน เอาใจใส่ผู้เรียน
อย่างทั่วถึง เป็นผู้อำนวยความสะดวกเลือกใช้สื่อและจัดสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้
เรียนอย่างเหมาะสม แนะนำแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่มากมายทั้งในและนอกโรงเรียน ใช้วิธีการ
ประเมินผลที่หลากหลาย มีการวิจัยในชั้นเรียน ใช้ข้อมูลจากการประเมินผลและการวิจัยมา
ปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
หมวด 4 ว่าด้วยการจัดการศึกษา

2) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ หมายถึง การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ในโรง
เรียน จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คิดค้น โครงการใหม่ ๆ คิดค้น
นวัตกรรมทางการศึกษา สื่อและเทคโนโลยีที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและวิธีการอื่น ๆ ที่
จะพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัสดุท้องถิ่นในการสร้างนวัตกรรมการ
สร้าง ผลงานวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและครู

3) ความสามารถทางวิชาการ หมายถึง การมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาวิชา
ที่สอนอย่างแท้จริง สามารถติดตามทันความก้าวหน้าทางวิชาการและการจัดกระบวนการ

เรียนรู้ในวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ สามารถประยุกต์เชื่อมโยงวิชาต่างๆ ให้สอดคล้องกัน พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และใช้กรณีศึกษาจากท้องถิ่นในการจัดกิจกรรม การจัดหลักสูตรการเรียน การสอนให้เกิดการ บูรณาการ เผยแพร่และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างครู สร้างเครือข่าย การเรียนรู้ สาธิตผลงานหรือ โครงการงานของนักเรียนและครูอย่างสม่ำเสมอ และจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการศึกษาตลอดชีวิตให้แก่นักเรียน

2.2.2 การครองตนของครู หมายถึง การเป็นแบบอย่างที่ดีทั้งด้านส่วนตัวและครอบครัว มีคุณธรรม จริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี จรรยาบรรณวิชาชีพ อนุรักษ์ศิลป และวัฒนธรรมของชาติ มีจรรยาบรรณวิชาชีพครู มีจิตวิญญาณของความเป็นครู เป็นที่ยอมรับของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน

2.2.3 การประสานงานกับชุมชน หมายถึง การเป็นบุคคลที่ได้รับการยอมรับ และศรัทธาจากชุมชนในความสามารถบุคลิกภาพ และคุณงามความดี เป็นผู้นำชุมชนทางวิชาการเป็นสมาชิกและสนับสนุนองค์กรวิชาชีพครู รู้จักองค์ประกอบของชุมชน สร้างความสัมพันธ์ และความร่วมมืออันดีระหว่างสถานศึกษากับชุมชน สามารถนำชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถนำโรงเรียนช่วยเหลือชุมชนและร่วมมือกับชุมชนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ในการพัฒนาครูสู่เกณฑ์มาตรฐานครูแห่งชาติเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูต้องมีทักษะกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถทางวิชาการ มีจิตวิญญาณแห่งความเป็นครูเพื่อพัฒนาตัวเองให้เป็นครูมืออาชีพต่อไป

2.3 จรรยาบรรณครู พ.ศ 2539

จรรยาบรรณครูไม่เป็นเพียงข้อกำหนดเท่านั้น แต่จะเป็นข้อเตือนสติเตือนใจให้ครูและผู้บริหารตระหนักถึงภาระหน้าที่ของตนเองที่รับผิดชอบต่อสังคม และใช้จรรยาบรรณครูเป็นแนวทางการปฏิบัติและพัฒนาตนเองในการประกอบวิชาชีพครูอย่างจริงจัง (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2544 : 10-11) ดังนี้

1. ครูต้องรักและเมตตาศิษย์ โดยให้ความเอาใจใส่ช่วยเหลือส่งเสริมให้กำลังใจในการศึกษาเล่าเรียนแก่ศิษย์โดยเสมอหน้า
2. ครูต้องอบรม สั่งสอน ฝึกฝน สร้างเสริมความรู้ ทักษะ และนิสัยที่ถูกต้อง ดีงาม ให้เกิดแก่ศิษย์อย่างเต็มความสามารถ ด้วยความบริสุทธิ์ใจ
3. ครูต้องประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี แก่ศิษย์ทั้งทางกาย วาจา และจิตใจ

4. ครูต้องไม่กระทำตนเป็นปฏิปักษ์ต่อความเจริญทางกาย สติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และสังคมของศิษย์
5. ครูต้องไม่แสวงหาประโยชน์อันเป็นอามิสสินจ้างจากศิษย์ในการปฏิบัติหน้าที่ตามปกติและไม่ใช้ให้ศิษย์กระทำการใด ๆ อันเป็นการหาประโยชน์ให้แก่ตนโดยมิชอบ
6. ครูย่อมพัฒนาตนเองทั้งในด้านวิชาชีพครู ด้านบุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ
7. ครูย่อมรักและศรัทธาในวิชาชีพครู และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพครู
8. ครูพึงช่วยเหลือเกื้อกูลครู และชุมชนในทางสร้างสรรค์
9. ครูพึงประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทย

ครูกับมาตรฐานการศึกษาเพื่อกำหนดตำแหน่งอาจารย์ 3 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2545 เป็นต้นมา สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการในการกำหนดตำแหน่งและแต่งตั้งข้าราชการครูให้ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 3 แบบใหม่ เพื่อเป็นมาตรฐานการ จูงใจและพัฒนาการปฏิบัติงานของข้าราชการครู ตามหน้าที่รับผิดชอบและลักษณะปฏิบัติงานตามสภาพจริงปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การให้การศึกษ การอบรม ปกครองดูแลให้คำปรึกษาชี้แนะ แนะนำและบอกวิธีการต่างๆให้กับผู้เรียนให้สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและสังคมต่อไป เช่น จัดทำเอกสาร ตำราทางวิชาการ ตลอดจนใช้สื่อเพื่อประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนมุ่งเน้นให้เกิดผลถาวรแก่ผู้เรียน

องค์ประกอบการประเมิน

การกำหนดตำแหน่งและแต่งตั้งข้าราชการครูให้ดำรงตำแหน่ง อาจารย์ 3 เจริญประจักษ์ ได้กำหนดองค์ประกอบการประเมิน (สุวิทย์ มูลคำ, 2545 : 18-21) มีดังนี้

- องค์ประกอบที่ 1 ปริมาณงาน 100 คะแนน
- องค์ประกอบที่ 2 สภาพของงาน 50 คะแนน
- องค์ประกอบที่ 3 คุณลักษณะของความเป็นครูและพัฒนาตนเอง 200 คะแนน
- องค์ประกอบที่ 4 คุณภาพของงาน 650 คะแนน
 1. การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน 450 คะแนน
 - 1.1 การวางแผนการสอน
 - 1.2 การเตรียมการสอน (แผนการสอน/แผนการเรียนรู้)

- 1.3 การจัดการเรียนการสอน
- 1.4 การใช้สื่อการเรียนการสอน
- 1.5 การวัดและประเมินผล
- 1.6 แผนงาน/โครงการที่ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอน
- 1.7 เอกสารทางวิชาการที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน
2. คุณภาพผู้เรียน 200 คะแนน
 - 2.1 ผู้เรียนเป็นคนดี
 - 2.2 ผู้เรียนเป็นคนเก่ง
 - 2.3 ผู้เรียนมีความสุข

รวมทั้งสิ้น 1,000 คะแนน

จากเกณฑ์ที่สำนักงาน ก.ค. กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดองค์ประกอบการประเมิน นั้นซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูที่คุรุสภาได้กำหนดให้ข้าราชการครูถือปฏิบัติ ดังนั้นเมื่อข้าราชการครูได้ดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูย่อมสามารถที่จะส่งหลักฐานเพื่อขอประเมินในการกำหนดตำแหน่งเป็นอาจารย์ 3 ได้ในโอกาสต่อไป

3.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1 งานวิจัยในประเทศ

ศรีสมบัติ ภูมิเขียว (2535 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดกรมสามัญศึกษา พบว่า การทำผลงานทางวิชาการเพื่อขอเลื่อนตำแหน่งเป็น อาจารย์ 3 ในเรื่อง ความชำนาญการในการสอนวิชาใดวิชาหนึ่งควรเน้นการเตรียมการสอนที่ดี เป็นลำดับแรก ซึ่ง อาจารย์ 3 ทุกกลุ่มวิชามีความเห็นตรงกันส่วนเรื่องอื่นๆ มีลำดับความสำคัญแตกต่างกันออกไปในแต่ละกลุ่มวิชา

โสภณ สุยะศรี (2538 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การศึกษาพฤติกรรมของครูผู้สอนตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ. 2536 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลยพบว่า มีพฤติกรรมตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.2536 อยู่ในระดับ มาก เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมของครู ที่มีอายุราชการต่างกัน โดยรวมพบว่ามีพฤติกรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีพฤติกรรมในเรื่องการจัดทำเอกสาร และคู่มือในรายวิชาที่ตนเองรับผิดชอบ เรื่องเผยแพร่เทคนิคการสอนใหม่ ๆ ตลอดจนผลงาน และเรื่องการสอนสนับสนุนองค์กรวิชาชีพครูแตกต่างกัน

ปริญญา กรวยทอง (2538 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหาการขอเลื่อนตำแหน่ง อาจารย์ 3 ของข้าราชการครูสายงานการสอน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด สงขลา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง องค์ประกอบด้านการจัดทำรายงานผลการ ปฏิบัติงานปัญหาอยู่ในระดับน้อย ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

วิลาวัลย์ พรหมโส (2539 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย พฤติกรรมของครูโรงเรียน มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พ.ศ.2537 พบว่า ครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองบัวลำภู มีความเห็นว่า เกณฑ์มาตรฐาน วิชาชีพครูทั้ง 11 มาตรฐาน มีความสำคัญอยู่ในระดับ มาก และด้านที่มีความสำคัญมาก 3 อันดับแรกได้แก่ ด้านการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน ด้านการร่วมมือกับผู้อื่นใน สถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์และด้านการแสวงหาและใช้ข้อมูลข่าวสารในการพัฒนา เมื่อ พิจารณาเป็นรายเรื่อง ครูมีความคิดเห็นว่า ทุกเรื่องมีความสำคัญอยู่ในระดับ มาก ยกเว้น เรื่อง การสมัครเป็นสมาชิกขององค์กร สมาคม ชมรม การเปรียบเทียบกับพฤติกรรมของครู ตาม เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู พบว่า ครูเพศชายและเพศหญิง มีพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติและครูกลุ่มอายุ 25-39 ปี มีพฤติกรรมแตกต่าง จากครูกลุ่มอายุ 40 ปี ขึ้นไป

พงษ์กฤษณ์ ฮามคำไท (2539 : บทคัดย่อ) ศึกษาวิจัย การติดตามการใช้หลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย ในโรงเรียนมัธยมศึกษาศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า การเตรียมความพร้อมของโรงเรียน มีปัญหาอยู่ในระดับ น้อย ยกเว้น ปัญหาเรื่องครูได้ รับชั่วโมงสอนมากเกินไปและโรงเรียนไม่มีงบประมาณที่จะซื้อวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยีที่ทันสมัย มีปัญหามาก โรงเรียนมีห้องปฏิบัติการไม่เพียงพอ การขาดแคลนดังกล่าว มีผลทำให้นักเรียนไม่ได้ลงมือปฏิบัติจริงที่จะทำให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดได้ ประกอบกับครูส่วนใหญ่ยังใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย จึงทำให้นักเรียนไม่เห็นภาพจริง

กวี มาลีพิทยวรรณ (2540 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย การปฏิบัติงานของครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ตามเกณฑ์ มาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา พ.ศ. 2537 พบว่า การปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อจัดลำดับ สภาพการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ มาตรฐานที่ 8 การปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน มาตรฐานที่ 9 ร่วมมือกับผู้อื่นในสถานศึกษา อย่างสร้างสรรค์ และมาตรฐานที่ 4 พัฒนาแผนการเรียนการสอนให้สามารถปฏิบัติได้ผลจริง

บรรเจิด อาจแก้ว (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย การศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดเลย พบว่า ครูมัธยมศึกษา มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของคุรุสภา พ.ศ. 2537 อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียน การให้ความร่วมมือกับสถานศึกษากับชุมชน อยู่ในระดับ น้อย คือ การปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับพัฒนาวิชาชีพ

สมพงษ์ โสภิน (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู-อาจารย์ มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยส่วนรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้าน ไม่แตกต่างกัน แต่ครู-อาจารย์ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก มีระดับปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยส่วนรวมและรายด้านทั้ง 7 ด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยครู-อาจารย์ในโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าครู-อาจารย์ในโรงเรียนขนาดกลางและมากกว่าครู-อาจารย์ในโรงเรียนขนาดใหญ่และไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพกับขนาดโรงเรียนต่อปัญหาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา

สุเทพ กองมณี (2542 : บทคัดย่อ) ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู-อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า

1. ครู-อาจารย์ โดยส่วนรวมและจำแนกตามขนาดโรงเรียนมีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดหนองคาย ทั้งโดยภาพรวมและเป็นงานทั้ง 7 งาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากโดยมีรายชื่อที่ปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากและมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดในแต่ละงาน

อัมพร ดีมา (2542 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู ของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดหนองคาย พบว่า ครูสายผู้ปฏิบัติการสอน มีการปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู อยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณา รายด้านพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก 10 ด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนและระดับปานกลางคือ ด้านปฏิบัติกิจกรรมทางวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาวิชาชีพครู

3.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เบอร์ชไฟด์ (Burchfield.1986 : 293) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้สอนต่อการประเมินผลผู้สอน ในเขตการศึกษามลรัฐออลาบายา มีความเห็นสอดคล้องกันว่าเกณฑ์การประเมินผล ควรวางวิธีการในการปฏิบัติเกี่ยวกับเรื่องนโยบายกระบวนการรายละเอียดของงาน การฝึกฝน ความชำนาญการของผู้ประเมิน

ฟรีล (Freel .1987 : 289) ได้ศึกษาการประเมินผลผู้สอนที่มีผลกระทบต่อทัศนคติและผลการปฏิบัติงานของอาจารย์ พบว่า ได้พัฒนาระดับการสอนและการปฏิบัติงานของผู้สอนร้อยละ 52 ระบบการประเมินช่วยให้เกิดทักษะที่สมบูรณ์ในการปฏิบัติหน้าที่ผู้สอน ร้อยละ 68 การประเมินผลเป็นวิถีทางที่ช่วยให้เกิดทักษะที่สมบูรณ์ ร้อยละ 54

เบลคีย์ (Blakkely. 1989 : 218) ได้การสำรวจทัศนคติของผู้สอนและผู้บริหารต่อการประเมินผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนและผู้บริหารเห็นว่า การประเมินผลจะมีประสิทธิภาพมากกว่านี้ หากสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในการปฏิบัติของผู้สอนมากกว่าความก้าวหน้าในตัวเอง ผู้บริหารผู้สอนเห็นด้วยอย่างมาก เกี่ยวกับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้สอน

ฮาร์พ (Harpst. 1989 : 236) ได้ศึกษาผลกระทบของโครงการบันไดก้าวหน้าในวิชาชีพครูในโรงเรียนของมลรัฐมิสซูรีในทุกระดับของโครงการ พบว่า มีส่วนในการกระตุ้นความก้าวหน้าส่วนตัว แต่มิได้พัฒนาในเรื่องการสอน ผู้สอนทั้งหลายยังต้องการให้ขยายโครงการนี้ต่อไปในโรงเรียนต่าง ๆ

จากผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูของครูผู้สอน พบว่า ระดับการปฏิบัติงานของครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านเมื่อจำแนกตามเพศและอายุ ครูเพศชายและเพศหญิงปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากและระดับการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน และครูอายุต่ำกว่า 25-39 ปีและอายุตั้งแต่ 40 ปีขึ้นไป มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากและระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ดังนั้นในการปฏิบัติงานของครูโดยทั่วไป จะต้องมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและวิธีการซึ่งผู้ที่จะเป็นครูที่ดีนั้น ต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถภาพในการ

ปฏิบัติหน้าที่ครูได้เป็นอย่างดี ปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครูเพื่อเป็นมาตรฐานกลาง
ในการปฏิบัติตนและปฏิบัติงานของครู ให้เห็นเป็นรูปธรรม อันจะส่งผลถึงการพัฒนาครูและ
จรรยาบรรณของวิชาชีพครูแบบยั่งยืนเป็นครูมืออาชีพเป็นที่ยอมรับของสังคมสืบไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University